

Bajer: Det her fremsatte Lovforslag betragter jeg som et af de vigtigste, der ere forelagte i denne Samling. Jeg tror, at netop en lille Stat som vor bør være særlig opmærksom paa, hvorledes den Institution udvikler sig, der skal fremme den høiere Videnskabelighed. Jeg har derfor ogsaa med stor Interesse fulgt denne Sags tidligere Forberedelse. Jeg har ikke alene gjenmægt, hvad der er fremkommet tidligere her, og hvad der er omdelt til Medlemmerne med Hensyn til Spørgsmaalet om Examenskommissioner, men ogsaa den Kommissionsbetænkning, som er knyttet til Forslaget. Jeg har med Interesse fulgt Forhandlingerne i det andet Thing og ligeledes de 3 ærede Lædere her, som allerede have havt Ordet. Jeg maa tilstaa, at jeg blev noget forundret ved at høre det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther), og det gaar mig i saa Henseende som det ærede Medlem fra Kjøge (Hørup), at jeg ikke fuldstændig har kunnet bringe hans Udtalelser her i Samklang med, hvad han har udtalt i Kommissionsbetænkningen. Det forekommer mig, at det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds kun vilde foreslaa en aldeles midlertidig Ordning, og at det kun var under den Forudsetning, at han vilde tiltræde, hvad han har skrevet under i Kommissionsbetænkningen. Jeg vilde meget ønske, at det, man kom til at foretage i denne Samling med Hensyn til Universitetet, blev idetmindste Begyndelsen til en endelig Ordning. Det var en ny Tænkning, som det ærede Medlem fremsatte, naar han ligesom fremsatte Ideen til et nyt, dansk Universitet, som skulde ligge i Sylland. Ja, forsaavidt man ikke afstræffedes for de store finansielle Midler, der skulde gaa til, skulde jeg for mit Vedkommende hilse en saadan Tænkning med Glæde, og da det ærede Medlem er valgt i Sylland i Nærheden af den Valgkreds, hvor jeg er valgt, kunde vi maaske endog ogsaa blive enige om Stedet, hvor det skulde ligge. Jeg holder lidt fast ved den Ide, fordi jeg tror, at det ærede Medlem virkelig her har rørt ved et Punkt, som er af stor Vigtighed for Universitetets videre Udvikling. Det er Spørgsmaalet om Konkurrencen. Efter min Mening er en af Grundene til, at vort Universitet maaske har staaet noget stille, den, at det ikke har havt tilstrækkelig Konkurrence. Om der maaske end er enkelte Medlemmer f. Ex. det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (H. Nielsen), der undertiden ere lidt bange for Konkurrence, saa tror jeg dog, at vi Alle i denne Sal ere enige om, at vi paa det aandelige Omraade skulde glæde os over, at der finder den størst mulige Konkurrence Sted. Jeg tror imidlertid ikke, at Spørgsmaalet om et nyt dansk Universitet i Sylland, eller hvor det nu skulde være, er saa overordentlig paatrængende. Jeg tror, at der er en anden Maade, hvorpaa man kunde staae en mere fri Konkurrence tilveie, og det er blandt Andet ved Examenskommissioner, og, hvad der

staaer i Forbindelse dermed, Konkurrencen med de andre nordiske Universiteter. Naar der blev aabnet Veie til, at Studenterne mere frit kunde søge deres Kundskaber, hvor det skulde være, og saa blive examinerede af de af Staten udnævnte Kommissioner, saa at man ikke brød sig om, hvor de havde faaet deres Kundskaber, da tror jeg, at ogsaa Kjøbenhavns Universitet mere vilde blive nødt til at tage Hensyn til, hvad der foregik andetsteds, og man vilde da være istand til at give det større Frihed og større Selvstyre. Jeg er derfor ikke enig med det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 4de Valgkreds (Hørup), naar han var saa overordentlig bange for at give Universitetet Selvstyre; han betragtede det, der her foreligger, som et rent Kasse-spørgsmaal. Jeg tror, at det er et for lavt Standpunkt at stille sig paa, naar vi tale om Universitetet; thi hvad er det høieste Formaal, der maa ses hen til ved et Spørgsmaal som dette? Det er: Hvad er Videnskabens bedste tjent med? Hvad er nemlig Universitetets Opgave? Det er at søge Sandheden uden Personsansæelse; men for at kunne søge den høieste videnskabelige Sandhed maa det have en vis Frihed og et vis Selvstyre, Det maa være stillet saaledes, at det ikke har Noget at frygte og ikke Noget at haabe, for saavidt dette er muligt. Jeg tror derfor, at man har set noget urigtigt paa Sagen ved at tale om „særlige Fonds“ jeg tror, at man maa skjelne mellem særlige Fonds i forskellige Betydninger. Et er at henlægge noget Bestemt, en vis Kapital, Gods eller Lignende til et vist aandeligt Formaal, naar det er en saadan Institution, der kommer til at styre det, at den virkelig er istand til at bære Selvstyret, et Andet er en særlig Fond, hvor disse Betingelser ikke ere tilstede, og som en saadan vil jeg nævne Kommunitetet. Kommunitetet har — deri er jeg enig med det ærede Medlem fra Slagelse (Dahl) — det Formaal at understøtte de Studerende, og det gælder derfor om at uddele disse Midler paa den bedste mulige Maade. Det er ikke en Institution, som er istand til at styre sig selv, og jeg ønsker derfor, at Kommunitetet og dets Midler ligesom hidtil maa blive bevilgede paa Finansloven og det endnu mere end hidtil. Det er en Fond, som efter min Mening ikke i den Grad kan være en særlig Fond. Selt anderledes forholder det sig med en Institution som Universitetet. Jeg tror, at Grundtvig derom har udtalt en Sandhed, som har sit Værd i et meget vidt Omfang (Afskydelse af Rosob). Naar jeg nævner Grundtvig uden nærmere Tilføielse, tror jeg ikke, at Nogen kan tvivle om, hvem det er. Grundtvig har altsaa sagt: „Frihed for Alt, hvad der stammer fra Mand!“ Det er for mig det Afgjørende, naar Spørgsmaalet er om, hvorvidt en Institution kan bære Selvstyrelse eller ei, om det er en saadan aandelig Personlighed, at den virke-